

# DÜNYA GÖZÜYLE ATATÜRK

## AFGANİSTAN:

### DEVLET ADAMLARI:

“O büyük insan yalnız Türkiye için değil, bütün Doğu, bütün Doğu ulusları için de en büyük önderdi.”

Amanullah Han  
Afgan Kralı  
(Tan, 17 Kasım 1938)

“Türkiye’de yalnız bir Mustafa Kemal değil, Mustafa Kemaller vardır ki her alanda onun program ve eserlerini günden güne ileri götürmek için didinmektedirler.”

Sultan Ahmet Han  
Afganistan Büyükelçisi  
(Cumhuriyet, 13 Kasım 1938)

## ALMANYA:

### BASIN:

“ATATÜRK isminin ardındaki hikâye, Türk halkının gönlüne asla silinemeyecek bir şekilde kazınmıştır. O kendine özgü devlet adamının kişiliğini ve yarattığı eseri tüm dünya gibi bizler de büyük bir takdirle izliyoruz.”

VOLKISCHER BEOBACHTER  
11 Kasım 1938

“Bizler ATATÜRK’ü devlet adamı ve asker olarak değerlendirdik... Bu büyük kaybın arkasında bıraktığı miras, kendi içinde kenetlenmiş ve gençleşmiş bir halk tarafından taşınan millî devlettir.”

VOLKISCHER BEOBACHTER  
12 Kasım 1938

“Halkın dile getirilmeyen ancak gözlerinden okunan mateminde sadece en büyük evladını değil, kurtarıcısı ve babasını da kaybetmiş olmanın üzüntüsü fark ediliyordu.”

NATIONAL ZEITUNG  
11 Kasım 1938

“Türk halkının seçilmiş temsilcileri aracılığıyla yeni Türkiye Devleti’nin yaratıcısına verdiği ATATÜRK - Türklerin babası - ismi sadece içi boş bir kelime değil, her Türk vatandaşı için kelime anlamını aşan, özel bir anlamı olan bir payedir. Ancak aynı zamanda bu büyük devlet adamının diğer adı olan ‘Kemal’ de taşıyıcısı için önemli sembollerle doludur. Dilimize ‘olgun’ olarak çevrilebilecek bu ismi o, bir tesadüf eseri değil, elde ettiği başarılarından dolayı taşımaktaydı.”

NATIONAL ZEITUNG  
11 Kasım 1938

“ATATÜRK, ‘Türklerin babası’ anlamına gelmektedir. Hayata gözlerine yuman ATATÜRK, tüm gücü ile halkın geleceği için çalışan bir babaydı.”

DER ANGRIF  
10 Kasım 1938

“Kemal ATATÜRK kendinden sonra geleceklere sadece yirmi yıllık bir eser değil, aynı zamanda dış dünyada da itibarını kanıtlamış ve yükselmekte olan bir devlet bırakmaktadır.”

DRESDNER NEUESTE  
10 Kasım 1938

“Almanya ATATÜRK’ün eserine ve mücadelesine hayrandır. Onda; tarihi eseri, özgürlüğü seven bütün uluslar için bir sembol olarak kalacak kudretli bir kişilik görmektedir.”

GERMANIA  
(Cumhuriyet, 15 Kasım 1938)

“Mustafa Kemal, Dünya Savaşı sonrası güçlü kişiliği sayesinde Türk halkını büyük bir başarıyla yönetmiş ve liderliğiyle o yıllara haklı olarak damgasını vurmuştur.”

“Yakın Doğu’nun bugünkü görünümünde en büyük pay kesinlikle bu askerlik hayatından gelme adamındır.”

“Kemal ATATÜRK kurucusu olduğu yeni Türkiye Devleti’nin özgürlüğü ve bağımsızlığı içeride ve dışarıda herkes tarafından kabul edilinceye kadar neredeyse dört yıl boyunca sürekli savaşmak zorunda kalmıştır.”

GERMANIA  
10 Kasım 1938

“Mustafa Kemal’in ya da Anadolu Türklerin ‘Türklerin babası’ anlamında kendisine verdikleri ismiyle Kemal ATATÜRK’ün dehası halkını yüzyıllardır süregelen geleneklerin muazzam engellemelerine karşın bir ulus hâline getirmesinde, bağımsız bir devlet olma iddiasını Dünya Savaşı’nın galip ülkelerine hem askerî hem diplomatik anlamda kabul ettirmesinde ve kendi özündeki Anadolu kültürü ve dünya görüşünü harfi harfine uygulamasında görülmektedir.”

MÜNCHNER NEUESTE  
10 Kasım 1938

“Kendisinin tarihî büyüklüğü, eseri olan yeni Türkiye’ye bakılarak bugünden ölçülebilir. Çelik gibi azim ve gayreti, uzağı gören akıl ve hikmetle birleştirmiş olan bu gerçek halk önderi ve devlet adamı; Anadolu dağlarının en uzak ve ıssız köşesindeki köylere bile başka bir ruh aşılamıştır.”

ILLUSTRIERTE ZEITUNG Dergisi  
(Cumhuriyet, 28 Kasım 1938)

### **DEVLET VE BİLİM ADAMLARI:**

“Mustafa Kemal Bey, sorumluluk yüklenmekten korkmayan doğuştan bir şef idi. 25 Nisan sabahı 19’uncu Tümeniyle kendiliğinden düşmana saldırmaya karar verdi, onu kıyıya sürdü ve sonra üç ay boyunca kendisine yapılan çetin saldırılara inatçı ve sarsılmaz bir karşı koymada bulundu. Onun azmine tam olarak güvenebilirdim.

Liman von SANDERS  
Alman General

“Mustafa Kemal’i yüksek komutanların çoğuna üstün kılan vasıf, ölümü küçümsemek ve yigittlik göstermek konusunda askerlerine en büyük örnek olmasıdır.”

“Mustafa Kemal hırpalanmış, silahlı elinden alınmış olan bir milletle tarihe yeni bir devir açmak için mücadeleye girişti ve bu mücadelesinde, ruh kudretinin dünya yüzündeki bütün silahlara üstün olduğunu ispat etti.”

Prof.Dr. Herbert MELZİG  
Alman Tarihçi

“Memleketin siyasi hayatını gereğince tanıyan yabancı gözlemciler, hayatının alçakgönüllü başlangıcına ve ulusunun babası olmak büyüklüğüne tamamiyle uyan demokratik prensipleri uygulama yolunda Gazi’nin çok uğraştığını tasdik ederler.” (1930)

Emil LUDWIG  
Alman Tarihçi  
(Tan, 26 Kasım 1938)

“ATATÜRK’ün büyük devlet adamlarına özgü yaratıcı gücünün tarihe mal olmuş sonuçlarından biri de Türk ulusunu Doğululuktan sıyrıp bir Avrupa devleti durumuna getirmiş olmasıdır.”

Franz von PAPEN  
Eski Alman Büyükelçisi

“ATATÜRK’ün on beş yıl gibi kısa bir sürede eriştiği başarılar, bütün dünya karşısında kendi başına bir tarihtir. Yeni Türkiye ise çalışmanın, gelişmenin, güçlülüğün ve yarına inancın şerefli bir örneğidir.”

Reinhard HÜBER  
Alman Yazar

## **AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ**

### **BASIN:**

“Bugünün Türkiye’si tek bir adamın, Kemal ATATÜRK’ün uzayan gölgesidir. ATATÜRK geçtiğimiz yirmi yıl süresince Türkiye’nin umutsuz, güçsüz ve geri kalmış Doğulu bir devlet olmaktan, güçlü, öz güvenli ve ilerleyen bir millet durumuna geldiği, takdire şayan evriminin itici gücü oldu.”

THE WASHINGTON POST  
11 Kasım 1938

“Türkiye’nin modernleşmesi insanlık tarihinin en çarpıcı sayfalarından biridir ve bu sayfayı yazan Kemal’dir.”

CHICAGO DAILY TRIBUNE  
11 Kasım 1938

“Halkından ayrılmış olması Türkler için trajik bir kayıptır ama bu aynı zamanda dünya için de bir kayıptır. Çünkü Kemal, Türkiye’yi insani ilerleme yoluna sokmuştu, hayatını onun hep daha ileri gitmesine adanmıştı... Onun yönetiminde Türkiye, Yakın Doğu’da yeni bir istikrar unsuru oldu, saygı uyandıracak kadar kuvvetli ve talihsiz girişimlerden kaçınacak kadar bilge.”

CHICAGO DAILY TRIBUNE  
11 Kasım 1938

“Avrupa’nın savaş sonrasındaki tarihî liderlerini başarılarına göre sıraya koyan eksiksiz bir liste oluştursaydık asker, yaratıcı, reformcu, modern Türkiye’nin kurucusu Cumhurbaşkanı Kemal ATATÜRK bu listenin en başlarında yer alırdı. Ölümü dünya barışı için gerçek bir kayıp oldu.”

LOS ANGELES TIMES  
11 Kasım 1938

## **DEVLET VE BİLİM ADAMLARI:**

“Benim üzüntüm iki türlüdür: Önce büyük bir adamın kaybından dolayı bütün dünya gibi üzgünüm. İkinci üzüntüm ise bu büyük adamla tanışmak konusundaki içten dileğimin gerçekleşmesine imkân kalmamış olmasıdır.”

Franklin D. ROOSVELT  
ABD Başkanı  
(Cumhuriyet, 21 Kasım 1938)

“ATATÜRK adı insana bu yüzyılın büyük insanlarından birinin tarihî başarılarını, Türk ulusuna ilham veren önderliğini, modern dünyayı anlayışındaki ileri görüşlülüğü ve bir askerî önder olarak kudret ve cesaretini hatırlatmaktadır.

Ölümünün yıl dönümünde bu büyük adamı saygı ile selamlarım.”

John F. KENNEDY  
ABD Başkanı  
(Cumhuriyet, 10 Kasım 1963)

“Hiçbir Türk, yurttaşlarının içinde bulundukları korkunç durumu Kemal ATATÜRK kadar doğru bir şekilde göremedi. Türklerin düşünüş tarzının ne şekilde değişebildiğini anlayan yalnız o olmuştur.”

Charles N. SHERRILL  
Amerika’nın Eski Türkiye Büyükelçisi

“ATATÜRK’ün uluslararası ilişkilerdeki görüşlerini inceleyen bir kimse, düşüncelerinin değeri ve ifade edildikleri zamanı aşan manaları karşısında benim gibi daima hayrete düşer.”

Avra M. WARREN  
Amerikan Büyükelçisi

“Bu asker devlet adamı, çağımızın en büyük liderlerinden biri idi. Kendisi Türkiye’nin, dünyanın en ileri memleketleri arasında hak ettiği yeri almasını sağlamıştır. Keza o, Türklere bir ulusun büyüklüğünün temel taşıını teşkil eden kendine güvenme ve dayanma gücünü kazandırmıştır. Ben ATATÜRK’ün sadık arkadaşlarından biri olmakla gurur duyuyorum.”

Douglas MACARTHUR  
Amerikalı General  
(Milliyet, 10 Kasım 1963)

“İlk büyük başarıları -bir ordu, bir millet ve parçalanmış imparatorluğun yıkıntılarından bir millet kurarak ve millî topraklardan istilacıları sürerek- kahramanca üsluptaydı.

Bernard LEWIS  
Amerikalı Tarihçi

“Yarın Türkler herhangi bir karar vermek durumunda kalsalar ATATÜRK’ün Nutku’nu kendilerine rehber tutacaklardır.”

Ernest JACKH  
Amerikalı Profesör

## AVUSTURYA

### BASIN:

“Kemal ATATÜRK cesur ve yolundan dönmeyen karakterine bağlı olarak sahip olduğu detaycı ve kararlı iradesi sayesinde hayatı boyunca başarılarla ulaştı; okul zamanında, askerken ve devlet adamıyken de bu durum hiç değişmedi.”

NEUES WIENER  
10 Kasım 1938

“Öldüğünde başarılarının en yüksek noktasındaydı çünkü ardında Dünya Savaşı'nda tüm temelleri çökmüş olan bir imparatorluğun yerine özenle ve özgürce kurulmuş bir ülke bırakmıştı.”

NEUE FREIE PRESSE  
11 Kasım 1938

“Bugün Türkiye, Mustafa Kemal'in sayesinde, yalnızca kendi millî kararlarına güçlü bir biçimde bağlı, kendi politikasını sürdürebilen ve diplomatik arenada Avrupalı güçler arasında paslaşılan bir top olmaktan çıkmış bir devlettir.”

WIENER ZEITUNG  
11 Kasım 1938

“Türkiye’de şimdiye kadar olan bitenler, asrımızın en önemli devrimlerindendir... Bu büyük sosyal devrim, Anadolu’da Gazi Mustafa Kemal Paşa’nın idaresi altında harekete gelen Türk İnkılabı’yla başladı ve uzun mücadelelerden sonra Türkiye Cumhuriyeti’nin ilanıyla şerefli bir surette neticelendi.”

“Türk Devrimi’nin en önemli hususiyeti; kan dökmek, kale fethetmek ve sokak muharebesi yapmak gibi şeyleri tanımamış olmasıdır. Hadisat, organik ve hatta diyebiliriz ki ‘kanuni’ bir şekilde cereyan etmiştir. Bu devrim, günün birinde sessizce başladı ve kısa bir zamanda yapması lazım gelen şeyi yaptı. Yani ulusal bir Türk Devleti’ni vücuda getirdi.”

ARBEITER WOCHEN  
26 Kasım 1935

## BELÇİKA

### BASIN:

“Türkiye’nin uluslararası ünü, itibarı ve otoritesi durmaksızın yükselmiştir. Ulusuna bu kadar az zamanda, bu ölçüde hizmet edebilen tek devlet adamı ATATÜRK’tür.”

LIBRE BELGIQUE  
(Ulus, 12 Kasım 1938)

“ATATÜRK devrimleri o kadar büyüktür ki bunların yüceliği karşısında dünya hâlâ hayrettedir. Bu devrimler köhne bir imparatorluktan Batılı ve modern bir Türkiye yaratmıştır.”

SOIR  
(Ulus, 12 Kasım 1938)

### DEVLET VE BİLİM ADAMLARI:

“Mustafa Kemal, memleketi için her şeyin kaybolmuş görüldüğü bir zamanda olağanüstü bir kalkınma gerçekleştirmiştir. On beş sene evvel kahramanca bir inat ile yapılmış olan İstiklal Harbi yeni Türkiye’yi yaratan 1923 Lozan Muahedesi ile sona ermiştir.”

Henri LIEBRECHT  
Belçikalı Yazar,  
Belçika Güzel Sanatlar Akademisi Üyesi

“Ben Ankara’da oturduğum zaman daima güneşe bakardım. Fakat ben güneşi ufukta değil, Çankaya’da görürdüm; çünkü gerçek güneş, Çankaya’daki ATATÜRK denilen güneşti. ATATÜRK’ün ölümü yalnız Türkiye için değil, bütün dünya için büyük bir kayıptır.”

De RAYMOND  
Belçika’nın Eski Türkiye Büyükelçisi  
(Cumhuriyet, 20 Kasım 1938)

## **BREZİLYA**

### **BASIN:**

“ATATÜRK tüm planlarını hiç tereddüt etmeden, sonuçlarından kuşku duymadan ve her zaman ülkesinin iyiliği ve onuru için gerçekleştirdi. En karanlık günlerde bile ATATÜRK, aklına koyduklarını uygulamakta en ufak bir kararsızlık göstermedi.”

JORNAL DO BRASIL  
11 Kasım 1938

“Tarih boyunca dünyanın hiçbir ülkesinde Mustafa Kemal ATATÜRK kadar gayretli bir lider görülmemiştir.”

O ESTADO DE S.PAULO  
12 Kasım 1938

## **BULGARİSTAN**

### **BASIN:**

“Bir taraftan devletin varlığının pamuk ipliğine bağlı olduğu, diğer taraftan da Türk halkının büyük sıkıntılar içinde yarınlara güvenini tamamen yitirdiği Osmanlı İmparatorluğu’nun en trajik dönemlerinden birinde sosyal arenaya çıkan ATATÜRK, halkın uyanmasını, enerjisini yeniden kazanmasını ve geleceğe güvenle bakmasını sağlamıştır.”

MIR  
11 Kasım 1938

“Hiçbir memleket, yeni Türkiye’nin Ata’sı tarafından başarılan kadar güçlü, hızlı ve kökten bir yenilik hamlesine erişememiştir.”

DNESS  
(Cumhuriyet, 14 Kasım 1938)

“ATATÜRK; milletin atası, kılıç, fikir, kalp ve irade adamı idi. Milletin bu büyük evladı, aynı zamanda XX. yüzyılın da büyük yurttaşdır.”

SLOVO  
(Ulus, 14 Kasım 1938)

### **DEVLET ADAMLARI:**

“ATATÜRK’ün ölümünün 25’inci yıl dönümünün belirtilmesi; Kemal ATATÜRK’ün kişiliği ve davasına yalnız Türk ulusunun sevgi ve minnettarlığının değil, dünya uluslarının da saygısının belirtisidir.”

Todor JIVKOV  
Bulgaristan Başbakanı  
(Cumhuriyet, 11 Kasım 1963)

“Hiç şüphe yoktur ki onun gözlerini hayata yummasıyla insanlık, yeri kolay kolay doldurulamayacak büyük bir adam kaybetmiştir.

General DASKALOF  
(Tan, 19 Kasım 1938)

## ÇİN

### BASIN:

“Mustafa Kemal, hiç abartısız, modern Türkiye’nin yaratıcısı ve savaş sonrası Avrupa’sının gerçekten öne çıkan şahsiyetlerinden biri olarak tanımlanabilir.”

THE CHINA PRESS  
11 Kasım 1938

“Yeni Türkiye’nin Cumhurbaşkanı ATATÜRK’ün (Mustafa Kemal Paşa) ölümü, sadece dünya çapında muhteşem bir şahsiyeti ve büyük bir lideri değil, on yıllar boyunca Türk halkının bağrında alevlenmiş ve büyümüş özgürlük ateşinin gerçek kaynağını da bizden ayırdı.”

THE CHINA PRESS  
12 Kasım 1938

### DEVLET VE BİLİM ADAMLARI:

“Ulusunu hürriyet ve demokrasiye kavuşturmak uğrunda savaşıp başarı kazanan büyük Türk önderi hakkındaki engin duygularımı ve hayranlığımı iletmek isterim. ATATÜRK’ün hayatı ve eseri yalnız Türkiye için değil, fakat dünyanın bütün hür ulusları için de ilham kaynağı olmakta devam edecektir.”

Çang Kay ŞEK  
Çin Devlet Başkanı (Vatan,  
10 Kasım 1963)

“Mustafa Kemal yeni Türkiye’nin kalbidir. Eski, yıpranmış bir toplumdan yepyeni, güçlü bir ulus yaratmış; eşsiz kişiliğiyle kendini herkese saydırmış, enerjisiyle herkesi kendine inandırmıştır.”

Ma Shao-CHENG  
Çinli Yazar

“Çinliler Türkiye’den çok büyük dersler almışlardır. Bizce ATATÜRK’ün çizdiği çağdaş insanlık siyaseti bütün dünya uluslarına bir ibret örneğidir. Çin ulusu bu büyük önderin çizdiği nurlu yoldan yürümeye azmetmiştir.”

Wang Pun SON  
Çin Elçiliği Müsteşarı  
(Cumhuriyet, 13 Nisan 1935)

## DANİMARKA

### BASIN:

“Kemal ATATÜRK, hayatının en olgun çağında ve işinin ortasında vefat etti. Ancak bütün hayatı boyunca bağlandığı askerlik ve devlet adamlığı idealleri tarihte iki ayrı çağın simgeleri olarak devam etmektedir. İktidarlarını kılıçla elde eden pek çok kişinin aksine, Kemal zaferden sonra asla kılıcını kullanmadı.”

BERLINGSKE TIDENDE  
11 Kasım 1938

“Avrupa’nın “hasta adam”ı olan Türkiye, Kemal ATATÜRK’ün önderliğinde, uluslararası saygınlığı sürekli gelişmekte olan, Batılı anlamda modern bir devlete dönüşmüştür.”

DAGENS NYHETER  
11 Kasım 1938

## FİLİSTİN

### BASIN:

“Günümüzde çok az devlet adamı ülkesinin varlığı üzerinde Kemal ATATÜRK’ünkü kadar derin bir etki bırakabilir. Bu yüzden de çok azı çağdaşları arasında böylesine beğeni toplayabilmiştir. Onun ölümüyle Türkiye Cumhuriyeti kurucusunu, Türk milleti liderini; dünya ise çağımızın seçkin devlet adamlarından birini yitirdi.”

PALESTINE POST  
11 Kasım 1938

## FRANSA

### BASIN:

“Hiçbir kimse, bu muzaffer general, bu yılmaz devrimci, bu insan kahraman, bu çok popüler adam kadar halkın kalbine yakın olmamıştır.”

LE PETIT PARISIEN  
(Son Posta, 12 Kasım 1938)

“Ölüm, yenilgi nedir bilmeyen bu adamı alt etti. Fakat onun yüce eseri ölümsüzdür.”

LE TEMPS  
(Cumhuriyet, 16 Kasım 1938)

“Tarih çok büyükler gördü. İskenderleri, Napolyonları, Washingtonları gördü. Fakat XX. yüzyılda büyüklük rekorunu ATATÜRK, bu Türk oğlu Türk kırdı.”

L'ILLUSTRATION  
(Cumhuriyet, 23 Kasım 1938)

### DEVLET VE BİLİM ADAMLARI:

“Hayatını, yurdunu yeniden şerefle diriltmeye hasretmiş olan hararetli yurtseverin ve büyük devlet adamının göçtüğü şu anda, derin bir heyecanla Türkiye’nin yasına katılıyorum. Onun akılcı ve barışçı yollarla gerçekleştirilen eseri, milletler tarihinde seçkin bir yer tutacaktır.”

Albert LEBRUN  
Fransa Cumhurbaşkanı  
(L’action Francaise, 11 Kasım 1938)

“Vatanının muzafferane bir şekilde yeniden hayata kavuşturulması davasına ömrünü vakfetmiş olan o tutkulu yurtsever ve büyük devlet adamının aramızdan ayrılmış olduğu bu anda Türkiye’nin kederini derin hislerle paylaşıyorum. Onun temkinli ve barışçı yöntemlerle gerçekleştirmiş olduğu eser, halkların tarihine damgasını vuracaktır.”

Albert LEBRUN  
Fransa Cumhurbaşkanı  
(10 Kasım 1938 günü Türkiye Cumhurbaşkanı Vekili  
Abdülhalik RENDA’ya çektiği  
başsağlığı telgrafından)

“İlme karşı duyduğu alaka ve terakki hususundaki azmiyle genç Türkiye, Avrupa’ya katılmıştır. Onda bugünkü medeniyetin en hararetli merkezlerinden birini selamlamaklığımız için artık hiçbir şey eksik değildir.”

Edouard HERRIOT  
Fransız Eski Başbakanı

“ATATÜRK’ün ölümü, o güzelim Türkiye için muazzam bir kayıptır. Onun kahramanlığı ve dehasıdır ki Türkiye’yi bağımsızlığa kavuşturmuş ve kalkınma yoluna koymuştur.”

Albert SARRAUT  
(Paris-Soir, 11 Kasım 1938)

“Karşımdaki bu büyük adamda, keşfettiğim bu büyük meçhulde maharet ve karakter o kadar iyi işlenmişti ki sözlerinde hiçbir şüphe aranamazdı.”

Claude FARRERE  
Fransız Yazar

“Ülkesini medeniyete ulaştıran eseriyle gurur duymayı hak eden Mustafa Kemal, zaferlerinden hep alçakgönüllülükle bahseder ve basiretli görüşüyle olayların ta kalbine kadar nüfuz ederdi.”

Charles de CHAMBRUN  
Fransa’nın Eski Ankara Büyükelçisi  
(Le Figaro, 11 Kasım 1938)

“ATATÜRK’ün kendine özgü dehasının asıl belirlediği nokta, ulusunun canlılık ve çalışmalarını tehlike geçtikten sonra da sürdürmesi, yapıcılık zevkini devam ettirmesi ve bu yeni görevlerin her birine karşı konulmaz bir çekicilik verebilmesidir. Bunun mantıkla açıklanmasına imkân yoktur; bu, onun şahsi sırrıdır.”

Maurice PERNOT  
Fransız gazeteci  
(Cumhuriyet, 23 Kasım 1938)

## HİNDİSTAN

### DEVLET ADAMLARI:

“Kemal ATATÜRK veya bizim onu o zamanlar tanıdığımız ismiyle Kemal Paşa, gençlik günlerimde benim kahramanımdı.

Büyük devrimlerini okuduğum zaman pek çok duygulandım. Türkiye’yi modernleştirme yolunda Kemal ATATÜRK’ün giriştiği genel çabayı büyük bir takdirle karşıladım. Onun dinamizmi, yılmak ve yorulmak bilmezliği insanda büyük bir etki yaratıyordu.

O, Doğu’da modern çağın yapıcılarından biridir. Onun en büyük hayranları arasında bulunmakta devam ediyorum.”

Jawaharlal NEHRU  
Hindistan Başbakanı  
(Cumhuriyet, 10 Kasım 1963)

## İNGİLTERE

### BASIN:

“ATATÜRK, Hasta Adam’ı gömdüklerini sanan Avrupa devletlerine Türklerin arasında, fişkırlıp devletlerini yeniden canlandırmak için bir önderin sihirli değneğini bekleyen hayat pınarları olduğunu gösterdi.”

THE TIMES  
11 Kasım 1938

“Kendisi tarafından hazırlanıp yönetilmiş olan Türk Devrimi; erkek, kadın tüm yurttaşlarına, Türkiye’nin önceki kuşaklarından hiçbirine nasip olmayan özgürlük ve güven dolu bir hayat sağladı. Başarıları, Türkiye’yi Avrupa devleti yaptı, Yakın Doğu’nun tarihini değiştirdi.”

THE TIMES  
(Cumhuriyet, 13 Kasım 1938)

“Bir zamanlar Avrupa’ya fuzuli girmiş bir devlet sayılan Türkiye, ATATÜRK’ün önderliği altında Avrupa’nın iç politikasının değerli ve ilerici bir ülkesi olmuştur.”

THE TIMES  
(Cumhuriyet, 15 Kasım 1938)

“Hiçbir modern lider ATATÜRK’ün karşılaşmış olduğu fiziksel ve sosyal güçlüklerle karşılaşmamıştır. Fakat ATATÜRK kendi rızasıyla bu güçlüklerle karşı savaşmayı seçip Türkiye’nin batık ve tükenmiş kalıntılarını önce kurtarıp sonra ülkeyi tekrar inşa etme işine girişti.”

DAILY EXPRESS  
11 Kasım 1938

“Hiçbir çağdaş isim Cumhurbaşkanı Kemal ATATÜRK veya Gazi Mustafa Kemal Paşa’nın ismi kadar tartışma yaratan bir isim olmadığı gibi hiçbir çağdaş isim de onun adı kadar saygı ve memnuniyet uyandıramaz.

... Yaşamı sona erdiğinde, Türkiye’deki tüm yaşamı pürüzsüz bir şekilde kökünden değiştiren dâhinin yanı sıra uluslararası ilişkilerde doğruyu ve sadece doğruyu yapan bir insan da öldü.”

“O cesareti, bilgeliği, nezaketi, mizah yeteneği, cazibesi ve kararlılığıyla Türkiye’nin olgunlaşmasını sağladı.”

THE OBSERVER  
13 Kasım 1938

“Cumhuriyet Türkiye’sinin Devlet Reisi Kemal ATATÜRK diğer liderlerde görmeye alışmadığımız şu kıymetli vasıfları kendi şahsında toplamış bulunuyor: Tevazu, ehliyet ve muvaffakiyet.”

THE TRUTH  
(3 Haziran 1937 tarihli ANADOLU AJANSI’ndan)

### **DEVLET VE BİLİM ADAMLARI:**

“İngiliz ulusu, ATATÜRK’ün devlet adamı niteliklerini ve ortaklaşa bağlı bulunduğumuz Batı idealleriyle iki ülkemiz arasındaki dostluğun kuvvetlenmesi yönünde yaptıklarını hayranlık ve minnettarlıkla daima anacaktır.”

II. Elizabeth İngiltere  
Kraliçesi

“Arkadaşlar, yüzyıllar nadir olarak dâhi yetiştirir. Şu talihsizliğimize bakın ki o büyük dâhi çağımızda Türk ulusuna nasip oldu. Mustafa Kemal’in dehasına karşı elden ne gelirdi?”

Lloyd GEORGE  
İngiltere Başbakanı

“Savaşta Türkiye’yi kurtaran, savaştan sonra da Türk ulusunu yeniden diriltten ATATÜRK’ün ölümü yalnız yurdu için değil, Avrupa için de en büyük kayıptır. Her sınıf halkın onun ardından döktüğü içten gözyaşları bu büyük kahramana ve modern Türkiye’nin Ata’sına layık bir tezahürden başka bir şey değildir.”

Winston CHURCHILL  
İngiltere Başbakanı  
(Tan, 18 Aralık 1938)

“Görüşü o kadar keskin ve sıhhatli idi ki olayların gidişi, halkın duyguları ve Türkiye’nin dış münasebetlerle ilgili ihtiyacı hakkındaki sezileri şaşılacak bir şekilde doğru çıkardı.”

“Türkiye, ATATÜRK gibi bir evlat yetiştirdiği için bahtiyardır.”

Sir Percy LORAINÉ  
İngiltere Eski Büyükelçisi

“Ben şimdiye kadar on beş hükümdar ve cumhurbaşkanı ile özel ve resmî konuşmalar yaptım. Bu geceki kadar ezildiğimi hatırlamıyorum. Mustafa Kemal’de büyük bir ruh kudretinin esrarı var.”

Sir Charles TOWNSHEND  
İngiliz General

“Kuvvetli, karakterli ve dünya ulusları arasında kendi ulusunun haklı durumu üzerinde kesin ve pratik görüşlü bir adam olarak o, hiçbir zaman kişisel şöhrat ve yükselme peşinde koşmadı. Yurdunun çıkarlarını her şeyin üstünde tutan ve ulusu için en faydalı sonuca varmaya çalışan bu zat, gücünü damarlarına işlemiş görev duygusundan alıyordu.”

A.RAWLINSON  
İngiliz Albay

“ATATÜRK, kurtardığı Türkiye’ye sağlam temeller ve ilerideki gelişmesi için belirli bir amaç bırakmıştı. Ona yalnız sağlam kuruluşlar vermekle kalmadı. Kökünü yurtseverlikten alan, kendi kendisine karşı güven duygusuyla beslenen ve yeni enerjiler için verimli ödüller vadeden bir millî ülkü de sağladı.”

Lord KINROSS  
İngiliz Yazar

“Mustafa Kemal, memleketinin nüfuz ve itibarını yüksek bir seviyeye erıştirdi. Doğulu bir ulustan yeni bir Batı devleti kurarak insanlık tarihinde kendine eşsiz bir yer sağladı. Bu ilerici ve Batılılaşmış Türk, gerek kişiliği gerek başarıları dolayısıyla hayranlık ve saygılarımıza layıktır.”

Arnold TOYNBEE  
İngiliz Tarihçi

## **İRAN**

### **BASIN:**

“Bu gibi dehalar ancak görünüşte ölürlər. Çünkü gerçekte uluslarının anlayış ve görüşlerinde derin ve silinmez izler bırakan eserleriyle daima hayattadırlar.”

TAHRAN  
(Ulus, 23 Kasım 1938)

### **DEVLET ADAMLARI:**

“Dünya tarihinde, Kemal ATATÜRK gibi önemli bir görevi kesin şekilde başarı ile sonuçlandıran ve bir ulusun mutlu geleceğini sağlayacak sorumlulukları üzerine alan dürüst insanlara çok ender rastlanmaktadır.

Bu azim ve irade iledir ki ATATÜRK; deha seziş ve başarıcılığı ile yalnız neticesiz bir savaşla uçurum kenarına gelmiş bulunan yurdunu kurtarmakla kalmamış, aynı zamanda memleketini çağdaş uygarlık düzeyine ulaştıracak bütün temelleri atmıştır.”

Rıza PEHLEVİ  
İran Şahı

## **İRLANDA**

### **BASIN:**

“Birinci Dünya Savaşı yenilgisinden sonra girilen kriz sonucunda Türkiye dikkat çekici bir kapasiteye, ispatlanmış bir kabiliyet ve cesarete sahip olan ve popülerliği tartışılmaz bir lidere sahip oldu. Bu lider Mustafa Kemal’di. Çanakkale Taarruzu’nda büyük başarılarla hizmet veren bir subaydı ve hayatının büyük bir bölümünü ülkesini iç ve dış mihrakların egemenliğinden kurtarmaya adanmıştı.”

THE IRISH TIMES  
11 Kasım 1938

“Yirmi yılda bu dikkate şayan adam dünyanın en geri kalmış ülkelerinden birini gelecekte dünyanın hesaba katması gereken güçlü bir millet hâline dönüştürdü.”

THE IRISH TIMES  
11 Kasım 1938

## **İSPANYA**

### **BASIN:**

“Hiç şüphe yok ki Türkiye bugün yürürlükte olan sosyal ve siyasi reformları bitmek tükenmek bilmeyen enerjisiyle gerçekleştiren Kemal ATATÜRK’e çok şey borçlu.

ABC  
11 Kasım 1938

## **İSVİÇRE**

### **BASIN:**

“Türk gençliği ATATÜRK’ün ruhuna inanmıştır; asla geriye adım atmayacak, tereddüt etmeden kendisine gösterilen yolda ilerleyecektir.”

NEUE ZÜRCHER ZEITUNG  
10 Kasım 1938

“Cumhuriyet rejiminin kuruluşundan beri Mustafa Kemal’in yabancı büyük güçlerle ilişkilerinde güttüğü amaç, Türkiye’nin bağımsızlığına ya da hareket özgürlüğüne zarar vermeden, bütün güç odaklarıyla iyi ilişkiler sürdürmektir.”

LA TRIBUNE DES NATIONS  
17 Kasım 1938

“Türklerin Gazi adını verdikleri adam, Türkiye’ye yalnız siyasi istiklalini vermekle kalmadı; o tam manasıyla ve her şeyi tamam yepyeni bir devlet, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni yarattı. Bu devleti teşkilatlandırdı, modern bir form verdi, sağlam bir politika temeli kurdu ve uzağı gören azimli bir ‘aile babası’ gibi kendi yarattığı devleti idare etti. Bugünkü canlı Türkiye, Cumhur Reisi ATATÜRK’ün ve etrafını saran sadık, zeki adamlarının eseridir. Bir devlet adamının ilk vasfı çalışma arkadaşlarını seçmesini bilmesidir. Türkiye Cumhur Reisi bu vasfı mükemmel surette göstermiştir.”

JOURNAL DE MONTREUX  
(Ulus, 2 Temmuz 1936)

### **BİLİM ADAMLARI:**

“Burada Arap alfabesinden Türk alfabesine geçişin öyküsünü de anlatabilirdim. Bu öyle bir sosyal evrimdir ki Avrupa’da imkânsız olduğu düşünülürdü. ATATÜRK, Türkiye’nin kati bir şekilde çağdaşlaşmasının aracı olarak gördüğü için bu değişimi bütün benliğiyle istedi.”

Eugene PITTARD İsviçreli  
Profesör  
(Journal de Geneve, 14 Kasım 1938)

## **İTALYA**

### **BASIN:**

“ATATÜRK’ün ölümü ile Orta Doğu’nun gelişmesinde, ilerlemesinde birinci derecede öncü olan son derece kuvvetli bir devlet adamı kaybolmuştur.

TRIBUNA  
(Ulus, 15 Kasım 1938)

“Yalnız devrimleri bile ATATÜRK isminin modern zamanların en cesur ıslahatçıları arasına kaydedilmesi için kâfidir.”

MESSAGGERO

### **DEVLET VE BİLİM ADAMLARI:**

Kemal ATATÜRK, yalnız yeni Türkiye’nin sembolü değil, aynı zamanda çağımızın en ilgi çekici şahsiyetlerinden birisidir. Çalışkan, güçlü ve hür Avrupa’nın diğer ülkeleri ile iş birliğine sağlam şekilde bağlı olan Türkiye, bugün de onun izinde yürümektedir.”

Giovanni LEONE  
İtalya Başbakanı

“Devletin yenilmez başkanı, komutanı, en önemlisi kurucusu. Doğduğu andan öldüğü ana kadar galibiyet içinde yaşamış bir hayat; ne olağanüstü bir geçmiş...”

Tüm bunlar, başarıların ardından her zaman söylenen ve bilinen doğrular ama konu Kemal ATATÜRK’ün kendisi olunca her şey gerçek ötesi bir hâl alıyor.”

Kont SFORZA  
İtalya Eski Dışişleri Bakanı  
(The Sunday Times, 20 Kasım 1938)

“Bir devlet başkanının yurttaşlarını dil bayramına davet etmesi ve ulusun silaha sarılırcasına kuvvetli bir coşkunluk ve tutkunlukla buna cevap vermesi tarihte ilk defa gerçekleşmektedir.”

Ezzio BARTELİNİ  
İtalyan Yazar

## JAPONYA

### BASIN:

“Erzurum ve Sivas Kongrelerini düzenleyip başına geçtiği milliyetçi hareketi zafere taşıyan Kemal ATATÜRK’ün kariyerinin modern dünyada henüz bir eşine rastlanmamıştır. Ondan önce de birçok önder uluslar yarattı. Ama onun işi hepsinden zordu. O, asırlardır çürümeye yüz tutmuş bir ulusun yeniden ayakları üzerinde durmasını sağladı.”

THE JAPAN TIMES  
12 Kasım 1938

“Sarışın, mavi gözlü yurtsever, Türkiye Cumhuriyeti’nin cumhurbaşkanı, ülkesi uğruna bir ömre pek çok devlet başkanından daha fazla şey sığdırmayı başarmış Mustafa Kemal ATATÜRK... Cumhurbaşkanı ATATÜRK’ün kuşkusuz yetenekli yardımcıları, sadık izleyicileri vardı fakat Cumhuriyet’in kuruluşundan (29 Ekim 1923) bu yana Türk dış ve iç politikasına damgasını vuran sıra dışı gerçekçilik, tümüyle onun özgün dehasının eseridir.”

THE JAPAN TIMES  
13 Kasım 1938

“Türkiye’nin kaderi üzerinde birinci derecede etkili olmuş bu asker ve devlet adamı, ilerleme adına enerjisini ve prestijini ortaya koydu. Bu yılmak bilmez adamın yüz yüze geldiği büyük güçlükler karşısında çağımızın hiçbir lideri daha fazlasını yapamazdı.

ATATÜRK ve 1923’te kurduğu yeni devlet için ‘olağanüstü bir adam, olağanüstü bir devrim’ denmişti. Dünya Savaşı’nı izleyen devrimlerden hiçbiri, ATATÜRK’ün yönettiği Türk Ulusal Devrimi kadar çabuk gerçekleştirilmemiş ve onun kadar çarpıcı sonuçlara ulaşmamıştır.”

THE JAPAN TIMES  
13 Kasım 1938

“Sadece yirmi yıl gibi kısa bir süre içinde diplomatik hamlelerle Türkiye’yi sessiz sedasız Yakın Doğu ulusları arasında birinci sıraya yükselten ve İslam ülkeleri arasında emsali bulunmayan gerçek bir refaha kavuşturan kişiydi Cumhurbaşkanı ATATÜRK.

Ülkesini istemeden yalnız bırakmış olsa da biz onu dünyanın büyük adamları denilen insanlardan ancak birkaçının el birliğiyle altından kalkabileceği bir görevi başarıyla tamamlamış bir devlet adamı, sosyal reformcu ve diplomat olarak görmeye devam edeceğiz.”

THE OSAKA MAINICHI  
13 Kasım 1938

“Biz Japonlar, Türkiye’den yaklaşık yarım yüzyıl önce benzeri görülmemiş bir yeniden yapılanmaya giderek tüm dünyayı şaşkınlığa boğmuştuk. O nedenle Türklerin başarısında bu kadar şaşılacak bir yön bulmayabiliriz. Ancak hiç unutmayalım ki biz yaptıklarımızı imparatorun saygın kudreti sayesinde yapabildik. Oysa Kemal ATATÜRK’ün... ulusu çıplak elleriyle kaderin pençesinden çekip aldığı ve gerçek bir ulusal reform sürecini başarıya kavuşturduğu ortam ve koşullar, bizimkinden baştan aşağıya farklıydı. Kemal ATATÜRK’ün karşı karşıya bulunduğu (ve başa çıkmayı başardığı) son derece tehlikeli durumu ve giydiği ateşten gömleği bizim yaşadıklarımızla karşılaştırsak bizim çok daha talihli olduğumuzu görerek ona derin bir sempati duymaktan kendimizi alamayız.”

THE OSAKA MAINICHI  
13 Kasım 1938

### **DEVLET ADAMLARI:**

“Japonya’da ATATÜRK, Birinci Dünya Savaşı sonrası yıkımlarından Türkiye’yi kurtararak büyük zafere ulaştıran kahraman ve Osmanlı İmparatorluğu yıkıntılarından yeni Türkiye Cumhuriyeti’ni yaratan büyük bir devlet adamı olarak çok iyi tanınmaktadır. Özellikle ATATÜRK’ün Türk Dili Devrimi’ni gerçekleştirmesi ve dinle siyaseti birbirinden ayırarak Türk toplumunun modernleşmesini sağlamak yolundaki çabalarına karşı büyük bir hayranlık duymaktayız.”

Hayato IKEDA  
Japonya Başbakanı  
(Cumhuriyet, 11 Kasım 1963)

### **LİTVANYA**

#### **BASIN:**

“Kemal sadece ortaya yeni bir yapı çıkarmakla kalmadı, aynı zamanda bu yeni yapının milyonlarca insanın kalbinde taht kurmasını da sağladı. Bu yapının eskisine nazaran daha iyi, daha hafif ve çok daha güzel olduğunu kanıtlayacak zaman da buldu. Alev alev yanan yürekler bu yapıyı besleyip büyütecek. Kemal artık rahat uyuyabilir.”

LIETUVOS AIDAS  
13 Kasım 1938

“Kemal’in bıraktığı görkemli miras, sadece gayretli bir milletin yeniden canlanan ruhunu değil, Kemal’in yarattığı mucize karşısında Avrupa’nın ve hatta bütün dünyanın duyduğu huşuyu ihtiva ediyor. Kemal’in Türkiye’si artık diğer ülkelerin nazarında yeni bir itibara ve Avrupa camiasında layık olduğu bir mevkiye sahip.”

LIETUVOS AIDAS  
13 Kasım 1938

### **MACARİSTAN**

#### **BASIN:**

“Macaristan, Gazi Kemal ATATÜRK’ü, Türkiye’ye dayatılmış Paris Barış Antlaşmaları ağını ilk kez delen ve yırtıp atan, Türkiye’yi hayata döndüren devlet adamı olarak tanımış ve aynı zamanda Türkiye’yi değiştiren reformcu kimliğine hayranlık duymuştur.”

PESTER LLOYD  
11 Kasım 1938

“Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Kemal ATATÜRK’ün ölümüyle asrın en büyük şahsiyetlerinden biri, Türk milletinin kumandanı, büyük bir devlet başkanı, bir organizasyon dehası bu dünyadan ayrıldı.”

PESTI HIRLAP  
12 Kasım 1938

### **BİLİM ADAMLARI:**

“Türkiye’yi bir arı kovanına ve bütün Türkleri de bal aramaya çıkmış çalışkan arılara benzetiyorum. Nasıl arılar beylerinin etrafında toplanıp çalışırlarsa bütün Türk ulusu bugün büyük dahi Gazi Mustafa Kemal’in etrafında toplanmışlardır.”

M.Zajti FRANEZ  
Macar Profesör  
(Cumhuriyet, 9 Ekim 1932)

“Kurtarıcı ATATÜRK, düşüncelerini kendi istediği gibi gerçekleştirmek hakkını bile kullanmadı. Her şeyde ulusunun dilek ve iradesini ilk ve kesin bir ölçü saydı. Türk ulusunun sevgisinden başka hiçbir amaç ve istek tanımadı.”

Fekete LAJOS  
Macar Profesör

## **MISIR**

### **BASIN:**

“Yeni Türkiye, daha doğrusu Kemalist Türkiye’nin yaptığı ilerlemeler her sahaya ve her mesai şubesine şamildir.”

ELMUKATTAM  
4 Ocak 1936

“Bugün toprak, kahramanlığı, destanı dillerde dolaşan bir adamı içine almış bulunuyor. Fakat tarih onun adını ölümsüzleştirecektir.”

EL-AHRAM

### **BİLİM ADAMLARI:**

“Bir adamın ele avuca sığmaz iradesi ve olağanüstü yönetimiyle Türkler ve yeni Türkiye ruh ve cisim bakımından tamamen değişmişlerdir. Türk halkı kuvvetli ve gururlu bir ulus, Türkiye bayındır bir ülke olmuştur. Artık büyük devletlerin peyki (uydusu) olmak şöyle dursun Türkiye, dostluğunu kazanmak çareleri aranan güçlü bir varlıktır.”

Aziz HANKI  
Mısırlı Yazar

“ATATÜRK’ün Doğu için değeri, somut ve olumludur. Çünkü o, bize kültürce Batı’nın etkileri altında kalıp boğuluruz diye duyduğumuz korkuların temelsiz olduğunu göstermiştir. O, Doğulu uluslara, ulusal bütünlüklerini yitirmeden kendi değerlerini yeni durumlara nasıl uygulayacaklarını göstermiştir.”

M.M. MOUSHARRAFA  
Mısırlı Yazar

## **PAKİSTAN**

### **DEVLET VE BİLİM ADAMLARI:**

“Bütün dünyada ve özellikle Orta Doğu’daki Müslüman devletlere örnek olacak modern Türkiye’nin inşasında ve kuruluşunda bu kadar fevkalade ve çarpıcı hizmetler veren bir kişi hakkında tatmin edici bir şekilde konuşmak imkânsızdır. Halkını kurtarıp örgütlemeye kullandığı fevkalade yöntemlerin ve bütün olanaksızlıklara karşı savaşmasının dünyada bir eşi daha yoktur.

Onun ölümüyle sadece Müslümanlar değil, bütün dünya şimdiye kadar gelmiş en büyük insanlarından birini kaybetti.”

Muhammet Ali CİNNAH  
Pakistan Devlet Başkanı  
(The Statesman, 11 Kasım 1938)

“O, Türkiye’yi kurmakla bütün dünya uluslarına Müslümanların seslerini duyuracak kudrette olduğunu ispat etti. Kemal ATATÜRK’ün ölümüyle Müslüman dünyası en büyük kahramanını kaybetmiştir.”

Muhammed Ali CİNNAH  
Pakistan Devlet Başkanı  
(Millet gazetesi, 10 Kasım 1954)

“Kemal ATATÜRK yalnız bu yüzyılın en büyük adamlarından biri değildir. Biz Pakistan’da onu, gelmiş geçmiş bütün çağların en büyük adamlarından biri olarak görüyoruz.”

Eyüp Han  
Pakistan Devlet Başkanı  
(Cumhuriyet, 10 Kasım 1963)

“Bizim aslımız rengi uçmuş bir kıvılcım iken onun bakışıyla cihanı kaplayan ve aydınlatan bir güneş hâline geldik.”

Muhammed İKBAL  
Pakistanlı Şair

## ROMANYA

### BASIN:

“Genç Türkiye Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanı Gazi ATATÜRK, belki de zamanımızın en büyüklerinden biriydi çünkü onun yaptıkları gerçekten mucizedir.

Türkiye Cumhuriyeti! Bu sözcüklerde büyük ATATÜRK’ün muhteşem eserini meydana getiren köklü politik, ekonomik, mali değişikliklerin anlamı saklıdır.”

UNIVERSUL  
12 Kasım 1938

### DEVLET VE BİLİM ADAMLARI:

“ATATÜRK dünya üzerinde yeni bir devir açmış bir insandır. Ben onun Türk kadınlarına hak vererek ve bir ülkede, anayı yakışırı olduğu yüceliğe eriştirip Batı’ya ders verdiğini nasıl unuturum?”

Prenses Aleksandrina CANTACUZENE  
Uluslararası Kadınlar Birliği Romanya Delegesi  
(Cumhuriyet, 15 Nisan 1935)

“ATATÜRK için yüzyılımızın en büyük insanı desek mübalağa etmez ancak gerçeği belirtmiş oluruz. O, devrimcilerin en büyüğüdür ve yüzyılımız bu en büyük devrimcisine çok şey borçludur.”

Martinescu ASAU  
Romen Yazar

## SİNGAPUR

### BASIN:

“Gazi Mustafa Kemal Paşa efsanesinin temelinde iki olağanüstü başarı yatıyor: Bunlardan birincisi, Mustafa Kemal’in son nefesini vermekte olan bir imparatorluğun yıkıntılarından bir cumhuriyet yaratması. İkinci başarı da halkı bu Cumhuriyet’i yaşatacak şekilde eğitmesi.”

MALAYA TRIBUNE  
11 Kasım 1938

## SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ

### BASIN:

“Mustafa Kemal’in büyük askerî zekâsı ve akıllı, geniş ufku ve millî davaya sadık olması, onu Türk halkının Millî Kurtuluş Hareketi’nde ünlü bir önder olarak öne çıkardı.”

“Mustafa Kemal’in cumhurbaşkanı olduğu dönemde Türkiye iç durumunu iyileştirerek uluslararası alanda yerini pekiştirmiş, sanayisini kurmaya başlamış, uluslararası politikada önemli bir rol oynar hâle gelmiştir.”

IZVESTIA  
11 Kasım 1938

### DEVLET ADAMLARI:

“Dost Türkiye’de gördüğümüz ve işittiğimiz şeylerin bütünü, bizde, şöhreti bütün cihana yayılmış olan tecrübeli şefinin idaresi altında herkesin teveccüh ve hürmetini celbeden büyük Türk milletinin millî istiklalini devamlı bir muvaffakiyetle takviye etmiş ve yeni millî bünyesini vücuda getirmiş olduğu kanaatini hasıl etmiştir.”

Mihail KALİNİN Sovyet  
Devlet Adamı

“Yakın ve Orta Doğu’da ilk cumhuriyet, doğuşunu ona borçludur. Bu cumhuriyet, birçok ulusun millî özgürlük savaşlarına ışık tutmuştur. ATATÜRK’ün yönetimindeki Türkiye’nin uluslararası otoritesi yükselmiş ve ülkesi dünya siyasetinde önemli bir rol oynamaya başlamıştır.

Nikita S. KRUŞÇEV  
Sovyet Devlet Adamı  
(Cumhuriyet, 10 Kasım 1963)

“Osmanlı İmparatorluğu’nun yerinde bugün Büyük Şefi ATATÜRK’ün yönetimiyle ilerleyen ve barış için en büyük etken olan genç bir Türkiye vardır.”

Maksim LİTVİNOV  
Sovyet Dışişleri Bakanı

## TUNUS

### DEVLET ADAMLARI:

“Biz onun kişiliğinde, savaş alanlarında, büyük bir asker olduğunu ispat ettikten sonra her şeyin büsbütün kaybolduğunun sanıldığı bir anda ulusundan umudunu kesmeyi şiddetle reddeden, Tanrı’nın seçtiği büyük insanı yüceltiyor, kutluyoruz.

ATATÜRK böylece ölümü köleliğe üstün tutan bir ulusun neler yapabileceğini hayretler içinde kalan dünyaya göstermiştir. Bu örnek unutulmayacak, onun ölmez eseri, egemenliklerini elde etmiş ulusların kaderlerine hükmedenler için ışıklı bir örnek ve bir ilham kaynağı olarak kalacaktır.”

Habip BURGİBA  
Tunus Devlet Başkanı  
(Cumhuriyet, 10 Kasım 1963)

“Sakarya Savaşı, Sakarya Zaferi, yirmi yaşımın en kuvvetli hatırası olmuştur. O zamanlar kendi kendime diyordum: Acaba ben de ulusumu böylesine seferber edemez miyim, onun ruhunda bu kurtarıcı hamleyi, bu dizgin tanımaz ihtirası aşılayamaz mıyım?”

Habip BURGİBA  
Tunus Devlet Başkanı  
(Cumhuriyet, 26 Mart 1965)

## YENİ ZELANDA

### BASIN:

“ATATÜRK muhteşem bir generaldi, fırsatları kullanan ve belki de Büyük Savaş’ın yarattığı en iyi generaldi. ANZAC’ların Boğazlarda başarısızlığa uğraması tamamen onun kişisel girişimciliği, konulara hâkimiyeti ve kişiliğinde var olan unsurlardan kaynaklanıyordu.”

“Her gerçek asker gibi son derece parlak başarılarına rağmen savaşmayı hiç sevmezdi. Askerleştirilmiş bir milletin başında bulunan sağlam durumdaki bir lider olarak güçsüz komşularının üzerine saldırmadı ve başka ülkelerin aralarındaki tartışmalara karışmadı. Fesatçı ve ihtiraslı düşmanlarını saf dışı ederken acımasızdı fakat sıradan Türkler için ise bir babanın vereceği sevgiyi ve şefkati göstermişti.”

EVENING POST  
11 Kasım 1938

“Şu anda açıkça görebiliyoruz ki Kemal ATATÜRK olmasaydı modern Türkiye diye bir şey de olmayacaktı. Ülkesini dünya ülkeleri arasında halkının asırlarca rüyasında bile göremediği bir konuma taşıdı. Ulusal sınırlar dışında kalan birtakım toprakları elinde tutmanın bir kudret değil, zafiyet kaynağı olduğunu görecektik kadar bilgedi. Ulusunu, diğer ülkelerin ittifak yapmak ve teveccühünü kazanmak için uğraştığı önemli bir ulus hâline getirdi.”

DOMINION  
11 Kasım 1938

## YUGOSLAVYA

### BASIN:

“ ATATÜRK’ün kendi hayatını Türk milletinin hayatına adadığına dair sayısız delil vardır. ATATÜRK halk arasında Türkiye Cumhuriyeti’nin sade bir vatandaşı gibi hareket ediyor, fakir Anadolu köylüsüne ve sade vatandaşa değer veriyordu. Yurt gezilerinde herkesle yakın temasta bulunmaktan kendini alamıyordu. Herkese halk insanı olarak sesleniyordu.”

POLITIKA  
12 Kasım 1938

“O gerçek bir ATATÜRK’tür. Çünkü yeni bir devleti bir sihirbaz olarak değil, ona yeni ufuklar açan gerçek bir önder olarak ortaya çıkarmıştır. O, yalnızca yeni bir uygarlığın kurucusu değildir. O, aynı zamanda, uygarlığın en yüksek değerlerine kadar ilerleyecek yepyeni bir Türkiye’nin de manevi ATA’sıdır.”

POLITIKA  
12 Kasım 1938

“Dünya şimdiye kadar kürsülere çıkmış en değerli halk liderini, cumhurbaşkanını ve çağdaş tarihin Yakın Doğu’daki en büyük devlet adamını yitirdi.”

“Yüzünün dış görünüşü iç özelliklerine ve kabiliyetlerine uyuyordu. İç özelliklerinden mahareti, becerikliliği, toplum sevgisi, kararlılığı, kandırılamayışı, devrimciliği, reformculuğu, yaratıcılığı, çalışkanlığı, cüretkârlığı ve ihtirası devrimci-ilerici ve millî idealleri yüksek kişilere özgü vasıflardır.”

POLITIKA  
13 Kasım 1938

“Milletinin mutluluğu ve refahı için sağlığından feragat eden, hayatı boyunca hiç durmadan çalışan, aynı hayatı bu yüce ülkü için defalarca tehlikeye atan, yine bu ülkü için karşısına çıkan bütün engelleri aşan, bütün zincirleri koparan büyük Önder Kemal ATATÜRK’ü anlatmaya kelimeler yetmez. Ama yaptıklarına verebileceğimiz en iyi örnek, yeni, modern, zengin ve güçlü Türkiye Cumhuriyeti’dir.”

PRAVDA  
11 Kasım 1938

“Gazi Mustafa Kemal, imzaladıkları Lozan Antlaşması’na hep uymuş ve milletlerarası ilişkilerde hep barışçıl olmuştur. Haklı olduğu alanlarda hakkını aramayı da bilmiştir.”

PRAVDA  
11 Kasım 1938

### DEVLET ADAMLARI:

“Kemal ATATÜRK, çağımızın en büyük şahsiyetlerinden biridir. Yaptığı işler, karakteri ve dehası tartışılmaz büyüklüktedir. Türk tarihinin en karanlık döneminde ortaya çıkmış, yeni bir Türk Devleti yaratmış ve bu devleti ekonomik ve politik bakımdan üst düzeylere taşımıştır. Bugün Türkiye Cumhuriyeti, ATATÜRK sayesinde uluslararası alanda saygın bir yer edinmiştir. Türkiye, bölgesinin ve dünyanın en önemli ülkelerinden biridir.”

M. STOYADİNOVIÇ  
Yugoslavya İçişleri Bakanı  
(Politika, 22 Kasım 1938)

# YUNANİSTAN

## BASIN:

“O, iki ülkeyi, Türkiye ve Yunanistan’ı birbirine yaklaştırdı. Barış ve ilerleme yolunda dost ve müttefik yaptı. Ölüm, bir zamanın büyük rakibini, dün büyük dostunu her tür siyasi ihtirastan uzak gerçek bir insan olarak dünya tarihine teslim etti.”

KATHİMERİNİ  
11 Kasım 1938

“Ülkeler, büyük adamlar için çok heykeller dikecekler ve şanlı yollarda kendilerine iyi kılavuz olanları hep hatırlayacaklardır. Ama Türkiye, dağları delmeli, en derinlerde bile olsa arayıp bulacağı en değerli taştan Kemal ATATÜRK’ün heykelini yapmalıdır. Çünkü Türkiye, dost-düşman herkesin kıskandığı, hayran kaldığı bir insana sahip olma şansına kavuşmuştu. Onun ölümü, sadece Türkiye için değil, bütün dünya uygarlığı için büyük bir kayıptır.”

KATHİMERİNİ  
11 Kasım 1938

“Mustafa Kemal, Anadolu’daki zaferiyle kazandığı güç ve destekle donanmış olarak cesur reformlar başlattı. Bu reformlar sayesinde, Türkiye birkaç yıl içinde bütün dünyanın hayranlıkla baktığı büyük ilerlemeleri sağlayan bir devlet hâline geldi.”

KATHİMERİNİ  
11 Kasım 1938

“O, hiç tereddütsüz çağdaş medeni devletler arasında bulunan bir devletin kurucusuydu. Ölümü şüphesiz dost ve müttefik ülke için bir darbedir. Ancak attığı temeller, yeni Türkiye’nin üzerinde dayandığı ve ilerleyeceği granittir. Tarih de bu granitin üzerine büyük reformcu Kemal ATATÜRK’ün adını kazmıştır.”

VRADİNİ  
10 Kasım 1938

“Kemal ATATÜRK ve destanlaşan mücadelesindeki seçkin yoldaşları tarafından yaratılan bu yeni Türkiye’ye, Yunanistan samimi dostluk ve müttefiklik bağlarıyla bağlandı. O zaman Ege’nin iki yakasında, anlaşılmaz bir şekilde yüzyıllar boyu kılıçlarını çarpıştıran bu iki halk için yeni bir dönem başladı: Bugün ve yarın için yakın iş birliği dönemi. Kemal ATATÜRK, Balkanlarda her şeye yeni bir biçim veren bu büyük tarihî değişimin mimarlarından. O, şanlı hayatı boyunca Yunanistan’ın samimi bir dostu oldu. Ruhunun bütün gücüyle iki halkın iş birliğine inandı. Yunan halkı, bütün ruhuyla dost ve müttefik Türk halkının büyük yasını paylaşıyor.”

VRADİNİ  
11 Kasım 1938

## DEVLET ADAMLARI:

“Onun yeni Türkiye’yi yaratan mucizesi, yüzyılları geride bırakan bir anıt olarak kalacaktır.”

General METAKS

Yunanistan Başbakanı  
(Cumhuriyet, 23 Kasım 1938)

“Anadolu’yu nüfuz mıntikalarına ayırarak Osmanlı İmparatorluğu’nun ‘esvaplarını’ paylaşmak isteyen ve sıkıyı görünce diplomasi yolu ile işin içinden sıyrılıp kaçan İngiliz, Fransız ve İtalyanları Anadolu’dan uzaklaştırıp bizi de mağlup ettikten sonra karşımızda alelade bir adam bulunmadığını ve hakiki yaratıcı kudretini kavramaktan uzak kalmış olduğumuzu kabul ettik.”

Yorgi PESMAZOĞLU  
Yunan Ekonomi Bakanı